

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ

доц. д-р арх. Борислава Манчева – Велкова
от ВСУ „Любен Каравелов“ – София

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли“.

Автор на дисертационния труд: архитект Климент Радоев, докторант към катедра „Градоустройство, теория и история на архитектурата“, ВСУ „Любен Каравелов“ – София,

Тема на дисертационния труд: „Методика за проучване и изследване на традиционна жилищна архитектура по света“,

Консултант: проф. д.а.н. арх. Борислав Борисов от ВСУ „Любен Каравелов“ – София.

Основание за написване на становището: Заповед № РД - 00011/07.01.2022г. на ВСУ „Любен Каравелов“ – София за назначаване на жури и решение на заседание на научното жури (протокол №1 от 18.01.2022 г.)

Сведения за докторанта

Арх. Климент Радоев е завършила УАСГ в гр. София (2002 г.) – специалност „архитектура“. Сферата, в която работи е проектиране и преподавателска дейност. Има редица реализирани обекти като: Устройство на българо-турски граничен пункт и митница – „Капитан Андреево“ Капитан Андреево, България, (градоустройствен проект съвместно с арх. Георги Бакалов, арх. Николай Дамов, инж. Владимир Русев и други) – 2006 г.; Етно-селище „Градина“ Шабла, България, (ръководител екип; партньорство по проекта с арх. Георги Бакалов, инж. Владимир Русев) – 2007 г.; Офис сграда „Fly City Centre“ Летище София, България, (ръководител на екип в партньорство с арх. Калин Цачев, арх. Шафик Алсбей) – 2007 г.; СПА комплекс „Римска баня“ Баня, Сливен, България, (ръководител на екип; архитектурен проект съвместно с арх. Георги Бакалов, инж. Владимир Русев) – 2008 г.; Детска градина и Социален център Севлиево, България, (Управление на проекта и ръководител екип; архитектурен проект в сътрудничество с арх. Георги Бакалов, инж. Владимир Русев) – 2009 г.; Медицинска клиника, Йоскемен Уст Каменогорск, Казахстан, (управление на проекта и партньорство с арх. Весела

Хаджистоянова, арх. Бранимир Брозиг, арх. Мартина Радева) – 2012 г.; Частна резиденция „Жоси“ София, България, (сътрудничество с арх. Калин Цачев, арх. Милена Паунова, арх. Елена Терзиева) – 2015 г.; Частна резиденция Кресна, България, (ръководител екип) – 2016 г.; Промислена и складова сграда за производство на лозови резници и присадки Карабунар, България, (ръководител екип) – 2017 г.; Жилищна сграда Симеоново, България, (управление на проекта и ръководител на екип) – 2017 г. и Надстрояване с етаж на жилищна сграда на ул. Цар Самуил 103, София, България – 2021г.

За своите проекти арх. Климент Радоев получава редица награди: Първа награда и сертификат за признание, Конкурс за комуникационен център на българския мобилен оператор М-Тел; София, България – 2000 г.; Първа награда и възлагане, конкурс за "УМБАЛ Св. Екатерина" - (блокове А, А1, А2); София – 2001 г.; Почетна награда, конкурс за бизнес център на бул. Т. Александров София – 2002 г.; Първа награда, Конкурс за лятно ваканционно селище на "Нос Хумата"; Аркутино, България – 2005 г.; Първа награда и възлагане, Конкурс за проектиране на УМБАЛ Св. Екатерина - (блок Б); София – 2005 г.; Трета награда за зелена архитектура, "Дизайн срещу Природните сили" - Международен архитектурен конкурс; Манила, Филипините – 2010 г.

Необходими документи

За написване на становището по дисертацията са налични следните документи: дисертационен труд, автореферат, публикации – 5 бр. в Международни научни конференции и Годишника на УАСГ, Заповед за зачисляване в докторантура на самостоятелна подготовка №173/11.03.2019 г., Удостоверение за положени докторантски изпити, Заповед за отчисляване от докторантура (с право на защита) №58/30.01.2020 г., Протокол от предварително обсъждане на дисертационния труд на разширен катедрен съвет на първичното научно звено, проведено на 09.11.2021 г., съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Любен Каравелов“ – София № 685/02.11.2021 г., Заповед за назначаване на жури № РД - 00011/07.01.2022 г., Протокол №1/18.01.2022 г., копие от диплома за магистър и професионална автобиография.

Получените документи са достатъчни за написване на становище, съгласно „Закона за развитие на академичния състав на Р. България“, „ПП на Закона за развитие на академичния състав на Р. България“ и „Правилника за развитие на академичния състав в ВСУ „Любен Каравелов“.

Изпълнение на минималните национални изисквания съгласно ЗРАС

При необходим минимален брой от 80 точки по 4 групи показатели, кандидатът Климент Радоев представя научно-изследователска и проектантска продукция, надхвърляща минималните национални изисквания.

Продукцията се разпределя както следва:

Показател А: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ (защитен) – **50 точки (необходими – 50 точки)**;

Показател Г: Научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране – **80 точки (необходими – 30 точки)**:

1. Radoev K. and Deng W., (2021) A Method of Creating Vernacular Houses' Pictograms Based on "Climate – Form" Impact and Relationship: Houses' Pictograms; Part 2, Submitted to Vernacular Architecture – **10 т.**;
2. Радоев К., Приложение в средата на традиционни структури, XX международна конференция по строителство и архитектура ВСУ`2020, 17 – 19.10.2020, ВСУ „Л. Каравелов“, София – **20 т.**;
3. Radoev K. and Deng W., (2020) A Method of Creating Vernacular Houses' Pictograms Based on "Climate – Form" Impact and Relationship: Houses' Pictograms; Part 1, UNNC Nottingham e-Prin – **10т.**;
4. Радоев, К., Теоретична Методика за Класифициране, Систематизация и Изследване на Архитектурни Конструкции, IX Международна научна конференция ArCive 2019, Варна, България – **20 т.**;
5. Радоев К., (2019) Класификационна система за интегрирано изследване на архитектурни конструкции и елементи на сградата, XIX международна конференция по строителство и архитектура, ВСУ`2019, ВСУ „Л. Каравелов“, 17 – 19.10.2019, ВСУ „Л. Каравелов“, София – **20 т.**..

Общият брой на точките, получени с приложената продукция е **130 точки**, с което изпълнява минималните национални изисквания от (80 точки) за придобиване на научно-образователна степен „доктор“ по научна специалност: „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“, Професионално направление: 5.7. „Архитектура, строителство и геодезия“, област: Техническите науки.

Оценка на структурата и обема на дисертацията

Дисертацията съдържа три глави: I. Теоретична база на изследването, II. Разработени и проучени примери, III. Теоретичен анализ. Изследване на примерите, Приложение 1 – карти и Приложение 2 - речник. Текстът заедно с фигурите и таблиците е 305 страници, в това число: 123 фигури, 11 таблици и 39 таблици в матричен вид с представени данни. Цитирани са 308 литературни източници, 128 Уеб източници и 81 източници на фигури.

В уводната част на труда са посочени тема на изследването, актуално състояние на проблема, цели и задачи на труда. Авторът разглежда архитектурата като „естествен еволюционен процес“. Изказано е мнението за опасност от загуба на архитектурно знание за изграждане на традиционните къщи. Темата на изследването на труда е методика и класификация на традиционни къщи по света. Авторът обръща внимание на конструкцията и технологичния процес на изграждане на традиционните къщи. Проучването на типа традиционна къща е свързан с мястото и на изграждане. Задачите на изследването са създаване на матричен шаблон, разглеждане на общи архитектурни характеристики,

определяне на типове и видове къщи по определени белези и създаване на номенклатура (именуване) на традиционните къщи. Целите на методиката са очертаване на район на разпространение на определен вид традиционна къща, създаване на карти и софтуер с възможности за събиране на информация и анализ.

В глава втора е поместена аналитична част на проблема. Изследването се прави по предварително създаден шаблон от параметри за всеки пример. Натрупването на тази информация е кръстена съответно нулева хипотеза. По създадения шаблон са проучени 94 примера на традиционни къщи по света. От тях подробно са описани 30, които са групирани в 13 матрици. Направено е описание, включващо устройството, пространство и композиция, функционални особености, конструкция и технология. Показани са снимки, планове, разреза и фасади на проучените къщи. Посочени са използваните литературни източници за всеки от примерите. След подробен анализ се прави обобщение, че може да се установяват следните въздействия: климатични, определени традиции в живота, ресурсите в района, надморската височина и др. В следствие на събраната информация се отчита първостепенното значение на предпоставките: климат, ресурси и антропогенните.

В глава трета се прави теоретичен анализ. Изведено е твърдението, че нулевата хипотеза може да се изрази в следното: „всеки тип традиционна къща се е формирал свободно под въздействието на образуващи предпоставки.“ Те произлизат от нуждите на човека и общността. Авторът прави алгоритъм за доказване на хипотезата, като включва факторите и предпоставките. Представена е авторска схема с факторите и техните елементи. Направен е анализ на факторите и тяхното влияние върху традиционните къщи. В табличен вид са представени ресурсите, които се извеждат като предпоставка или се определят като такива с незначително влияние. Авторът разделя предпоставките в две групи, произлизащи от природата и от човека. Те влияят върху характеристиките на къщата по два начина: въздействие от вътре на вън и от вън на вътре. Типовете предпоставки са представени в авторска схема.

В точка 2. Характеристики на традиционната къща е дадена хипотеза първа: „всеки тип традиционна къща представлява съвкупност от характеристики, които са следствие от доказани образуващи предпоставки.“ Авторът прави схема на характеристиките (природни и антропогенни) на традиционната къща. Посочена е формулата за форма, която съдържа пространство и конструкция. Строителният продукт е разгледан като събирателна характеристика, която съдържа конструкция, технология и материал. Архитектурното произведение се приема като сбор от архитектурна форма и строителен продукт. Авторът прави три фигури (схеми), включващи: съдържание на характеристиките, архитектурно произведение и алтернативни схеми за представяне на системата.

В глава трета, точка 3 е дадена хипотеза втора: „традиционната къща е продукт на естествена еволюция и е възможно създаването на таксономична класификационна система. Архитектурните характеристики се използват с цел извеждане на таксономия. В тази точка се прави сравнение между биологични

белези и архитектурни характеристики на сградата. Тук авторът въвежда понятията категория и ранг на традиционната къща. Направена е асоциация между биологичните белези и архитектурни критерии. Авторът въвежда три ранга: архитектурен вид, архитектурен тип и архитектурно семейство. Дадени са определения на еднаквост, подобие и рангова разлика на традиционната къща. Представени са седем схеми на семейства с различни утилитарни структури и архитектурна композиция, които обобщават най-характерните примери. Показани са примери на семейства от къщи според утилитарната им структура, къщи от едно семейство и къщи от един тип.

Обемът от 305 страници за развитие на темата на дисертацията многократно надвишава изискуемия обем. Структурата говори за добро разделение и взаимна обвързаност на частите на един дисертационен труд, свързан с темата, която се разработва.

Оценка за актуалността на проблема

Трудът е постигнал своята цел, създавайки методика за събиране, съпоставяне и анализиране на информацията за традиционните къщи по света. За онагледяване на материала са използвани фигури, таблици и схеми. За доказване тезата на автора е направена схема – „Еволюционно дърво на традиционните къщи“. Разработената методика дава възможност да се проучат, систематизират и класифицират традиционните къщи по света. Актуална е крайната цел на този труд - създаването на „Онлайн енциклопедия на традиционните къщи“, която може да бъде допълвана и актуализирана.

Оценка на основните приноси на докторанта

Основният принос на дисертационния труд е създаване на методика за събиране на данни и класифицирането им в матрица. Създадена е възможност за систематично анализиране и подход за изследване. Направена е световна карта с райониране и произход на традиционните къщи.

Оценявайки основните приноси на докторанта може да се каже, че дисертацията може да се използва от проектантите при запознаване с техническите белези и свойства на традиционните къщи с цел практическо приложение на знанията.

Критични бележки и препоръки към докторанта

При формулиране на приносите те могат да бъдат разделени на научни и приложни. Приложените карти са нечетими и не става ясно до какви изводи се стига. Препоръчвам на колегата да продължи с преподавателската си дейност и да приложи натрупания научно-изследователски опит в бъдещата си работа.

Заклучение

Архитект Климент Радоев с настоящия дисертационен труд навлиза детайлно в проблемите на традиционната жилищна архитектура по света. Имайки в предвид всичко казано в последователните оценки, критични бележки и препоръки към докторанта, приемам, че дисертацията отговаря по съдържание и форма на изискванията за дисертация. Давам своята **положителна оценка** и препоръчвам на членовете на журито да присъди на архитект Климент Радоев степен „доктор“ по научна специалност „Архитектура на сградите, съоръжения, конструкции и детайли“, професионално направление 5.7. „Архитектура строителство и геодезия“.

02.02.2022 г.

София

.....
(доц. д-р арх. Б. Манчева)